

1

Пров Насоки за практикуващи специалисти

Подкрепа за жени и деца бежанци от Украйна: “Мисия Украйна”

Въведение

“Мисия Украйна” беше стартирана в началото на 2022 г. от „За нашите деца“, българска организация на гражданското общество с офиси в София и Пловдив, в отговор на войната в Украйна. Първоначално програмата се фокусираше върху предоставянето на хуманитарна помощ чрез доставка на основни продукти за бежанци, предимно майки и деца, но това бързо се превърна в комплексна, многостранна инициатива за подкрепа на украински жени и деца бежанци, живеещи в България. Програмата предоставя практическа подкрепа чрез пакети с храна, комплекти за лична хигиена и друга материална помощ, както и психосоциална подкрепа чрез групи за взаимопомощ, структурирани групови дейности и терапевтична работа с малки деца.

Модел

Преди 2022 г. „За нашите деца“ нямаше опит в разработването на програми за бежанци и се сблъска с необходимостта да създаде програма, като започне от нулата. Първият етап от процеса включваше набирането на нов екип, състоящ се от социални работници, културни медиатори, логопеди и посредници, които отговарят за организирането и провеждането на занятия за подкрепа на жени и деца. 12 от 14-те нови членове, които се присъединиха към екипа, са украинци, избягали от конфликта.

Целта на “Мисия Украйна” е да предостави психосоциална

подкрепа на украински бежански семейства чрез създаване на социални пространства, подходящи за деца, които да им дадат усещане за нормалност и да предложат подкрепа на майките им, повечето от които отглеждат децата си сами, докато съпрузите им са останали в Украйна. Групите за взаимопомощ са от съществено значение за защитата на психичното здраве на майките, а предлаганите услуги за детски грижи позволяват на жените да посещават интервюта за работа и лекарски прегледи или просто да отделят малко време за себе си. Културните медиатори също могат да помогнат за ориентирането в системата за записване в училище, за да гарантират, че децата продължават образованието си. Тези дейности се провеждат в два комплекса за ранно детско развитие, ръководени от организацията в двата най-големи града в България – София и Пловдив.

С продължаващата война и въз основа на получените отзиви от майките, „Мисия Украйна“ се фокусира върху дейности, насочени към децата, като им помага да установят рутина и да намерят приятели. Занятията са съобразени с конкретни възрастови групи и децата могат да играят или да творят. Програмата улеснява и смесени занятия, в които украински и български деца могат да играят заедно. Това е предназначено да подпомогне интеграцията между двете общности, като се отчита, че семействата, които остават по-дълго в България, все по-често обмислят възможността за дългосрочно заселване. Тези занятия помагат на децата в предучилищна възраст да се подготвят за българската образователна система.

„Мисия Украйна“ предлага специализирана подкрепа за деца, включително достъп до логопедия, рехабилитация и социални услуги. За много деца със специални нужди предизвикателството, че бягат от война се утежнява от

загубата на достъп до терапевтите, които са им осигурявали допълнителна подкрепа. „За нашите деца“ е дала приоритет на набирането на професионалисти от бежанската общност, като гарантира, че украински специалисти – включително учители, физиотерапевти и логопеди – могат да продължат работата си, подпомагайки деца с различни нужди. България и Украйна имат дълбоки общи корени и много украинци имат роднини в България, учили са в страната и говорят езика. Това помогна на организацията да наеме екип от културни медиатори, които изпълняват важна роля в преодоляването на езиковите и културните бариери и подпомагат семействата да се ориентират в новата си среда.

През лятото на 2024 г. „За нашите деца“ добави нова дейност към портфолиото си. Детската Академия за устойчиво развитие беше създадена като нов начин за подкрепа на родители от различни уязвими семейства, включително украински бежанци. Деца от две възрастови групи, 4–7 години и 8–12 години, участваха в полудневни или целодневни групови дейности в Комплекса за ранно детско развитие в София. Това даде възможност на родителите им (повечето от които са самотни майки, бежанки от Украйна) да използват времето си за медицински прегледи, административни ангажименти или търсене на работа, или да се отпуснат и да предотвратят родителското изтощение.

Програмата „Първа психологическа помощ“

В допълнение към предоставянето на директна подкрепа за бежанците, „За нашите деца“ реализира програмата „Първа психологическа помощ“, разработена от Международната асоциация „Стъпка по стъпка“.

Програмата е предназначена да обучава професионалисти как да подкрепят деца преживели стрес и травма по възможно най-добрия начин. Досега „За нашите деца“ е провела 14 курса за обучение, в които са участвали 200 специалисти, включително социални работници, психолози и учители в детски градини.

Целта е да се развие капацитета на професионалистите в цяла България, за да се подкрепят децата от бежанската общност, вместо тази специализация да бъде съсредоточена само в градовете София и Пловдив, където в момента работи организацията „За нашите деца“.

Резултати

Програмата „Мисия Украйна“ е достигнала и облагодетелствала над 2000 ползватели, включително 1500 деца. Изходни проучвания и преките наблюдения показват, че инициативата е повлияла положително върху психичното здраве и интеграцията на участниците.

Семействата са се възползвали от дългосрочна и непрекъсната подкрепа, като някои от тях са останали ангажирани от началните етапи свързани с помощта при документирането им до намирането на работа и дейностите за интеграция в общността. Адаптивният подход на програмата е позволил да се предприемат индивидуално съобразени интервенции в зависимост от променящите се нужди на семействата.

Както обаче подчертава организацията „За нашите деца“, интеграцията е сложен процес без определена крайна точка. Това затруднява измерването на резултатите, тъй като семействата



По-горе: Деца показват своите произведения на изкуството, символизиращи мира в Украйна.

могат да напуснат програмата и след това да се върнат, когато се нуждаят от допълнителна подкрепа. Всъщност това само по себе си трябва да се разглежда като положителен резултат, тъй като бежанците са в състояние да откриват източници на подкрепа и да се обърнат за помощ към подходящите институции.

Необходими ресурси

- Обучение и благосъстояние на персонала: Професионално развитие и ръководство за подкрепа на работниците на първа линия, предотвратяване на изтощаване и осигуряване на висококачествено обслужване.
- Експертни познания и ангажираност: Квалифицирани професионалисти в управлението на социални услуги, заедно със специализиран екип, ангажиран с подкрепата на бежанците. Набирането на персонал от украинската общност в България спомогна за преодоляване на културните различия и подкрепи интеграцията.
- Адаптивност: Гъвкав подход към променящите се нужди на бежанците, вместо фиксирани, предопределени решения. Получените мнения от участниците и въвеждането на промени въз основа на дадените отзиви позволи на програмата да се развива успоредно с изграждането на живота на бежанците в България.
- Финансова подкрепа: Финансиране от международни партньори като „Международният комитет за спасяване“, „Световната фондация за детството“ и „Семейство за всяко дете“.

Предизвикателства

Въпреки успехите си, „Мисия Украйна“ се сблъска с редица предизвикателства и се наложи неизменно да се адаптира. Например, програмата трябваше да приспособи първоначалните си планове за занимания, водени от психолози, след като разбра, че бежанците предпочитат отворени пространства, където се събират групите за взаимопомощ. Грижата за благосъстоянието на персонала също беше предизвикателство, тъй като много социални работници и посредници са също така и бежанци, които се сблъскват както с професионални, така и с лични трудности. Политическата нестабилност в България забави държавните усилия за подпомагане на бежанците, което увеличи зависимостта от инициативи на гражданското общество. Достъпът до обществени услуги също е затруднен, като украинските деца се сблъскват с бюрократични пречки, като например изисквания за ваксинация при записване в училище. Освен това, остарелите статистически данни за украинските бежанци в България затрудняват преценката

«Огромное спасибо Наталье, за то, что прониклась во все наши проблемы и очень нам помогает. Оказала поддержку при посещении врача травматолога, так как у меня поломана нога. Присутствовала в роли переводчика, задавала необходимые вопросы. Мы очень волновались, но Наталья смогла нас успокоить. Для меня это и психологическая помощь от Натальи, и моральная. Низкий поклон всем работникам фонда за поддержку. Слава Богу, что вы у нас есть! Всем крепкого здоровья и Мира!»

Светлана Сердюк
Участник в „Мисия Украйна“

на положението в пълна степен и съответното адаптиране на стратегиите. Междувременно много родители, които сами се борят с трудностите след бягството от родината си, са се фокусирали върху неотложни проблеми като осигуряване на жилище и работа и не са потърсили конкретна подкрепа за благосъстоянието и образованието на децата си. Вероятно с продължаването на „Мисия Украйна“, работата ѝ ще се фокусира върху допълнителните нужди на децата, които от известно време са извън образователната система.

Тъй като войната в Украйна продължава, броят на бежанците, живеещи в страната, продължава да нараства. България е обект на продължителни дезинформационни кампании, предимно от Русия, които подхранват съпротивата срещу интеграцията на бежанците. Освен това, в момента пристига втора бежанска вълна, често от трети страни, където са били посрещнати с враждебност. Те са пътували до България с надеждата, че културните и езиковите сходства ще могат да улеснят процеса на интеграция.

Като подкрепяме усилията за интеграция и насърчаването на връзките между украинската и българската общност, „Мисия Украйна“ помага за противодействието на тези нагласи и за насърчаването на социалното сближаване.



Следващи стъпки

„Мисия Украйна“ вече се е превърнала в официална част от центровете за подкрепа на общността на „За нашите деца“ в София и Пловдив, което гарантира продължаването на програмата за поне пет години. Програмата продължава да пренасочва вниманието си от предоставяне на хуманитарна помощ и психосоциална подкрепа към интеграционни дейности за бежански семейства. „За нашите деца“ планира да използва уменията и знанията, придобити от „Мисия Украйна“, за да подкрепи други групи от разселени лица в България. Укрепването на международното сътрудничество остава приоритет, като партньори са „Международният комитет за спасяване“, „Световната фондация за детството“ и „Семейство за всяко дете“. Екипът на „Мисия Украйна“ планира също да създаде ръководник за практикуващи специалисти, в който ще бъдат документирани най-добрите практики и ще бъдат събрани идеи в подкрепа на други организации и правителствени органи, предоставящи психосоциална подкрепа в кризисни ситуации.

Наред с това програмата „Първа психологическа помощ“ ще продължи да се реализира в цяла България. Министерството на образованието е сертифицирало програмата, което означава, че след завършване на обучението си студентите получават национално призната квалификация.

Най-важни съвети

- Инвестирайте в подкрепата на персонала: Редовното обучение, ръководство и подкрепа за психичното здраве спомагат за предотвратяване на изтощението сред работниците на първа линия.
- Бъдете гъвкави: Програмите трябва да бъдат съобразени и да отговарят на променящите се нужди на ползвателите.
- Наемете културни медиатори: Те могат да преодолеят езиковите и културните различия и да подпомагат семействата да се ориентират в новата си среда.
- Насърчавайте социалната интеграция: Насърчаването на връзките между бежанците и местните общности подобрява дългосрочното благосъстояние и приобщаване.
- Осигурете устойчивост: Интегрирането на програмите в съществуващите институционални рамки и осигуряването на дългосрочни източници на финансиране са от ключово значение за продължаването на дейността.

Информация за контакт:

www.detebg.org/en/mission-ukraine
s.efremova@detebg.org



Допълнителна информация

Family for Every Child е глобален алианс от местни организации на гражданското общество, работещи на място с деца и семейства в нужда.

За да научите повече за нашата работа и да намерите още практически насоки, документиращи работата на нашите партньорски организации по целия свят, присъединете се към нашата онлайн общност на адрес

www.changemakersforchildren.community

